SPUR
LÄKARGRANSKAD VIDAREUTBILDNING

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Kullbergska Sjukhuset
Klinik

Internmedicin
Specialitet

2019-12-11 – 2019-12-12
Datum

Katrineholm
Ort

Ola Ohlsson och Bengt Sallerfors
Inspektörer

Lipus
LÄKARNAS INSTITUT FÖR PROFESSIONELL UTVECKLING I VÅRDEN

Styrkor

- Kliniken har ett brett spektrum av akuta internmedicinska sjukdomstillstånd
- Det finns inga hyrläkare
- Specialistkompetens i internmedicin föregår utbildningen i en andra specialitet
- Den lilla klinikens fördelar med korta kontaktvägar och god personkännedom
- En eftermiddag i veckan är inplanerad för ST-utbildning och självstudier
- ST-läkarna får tidigt egen mottagning och ges möjlighet att följa egna patienter
- Mottagningsverksamheten anpassas till ST-läkarens erfarenhet med frilagd tid för frågor och stöd
- Det finns en generös inställning till deltagande i externa utbildningsaktiviteter med krav på avrapportering av genomgångna kurser och konferenser
- Kliniken har två forskarutbildade specialister
- Varje torsdag morgon arrangeras internutbildning för alla läkare - den s.k. torsdagsakademien, inkluderande fallbeskrivningar och litteraturpresentation
- ST-läkarna får gott stöd i sitt kliniska arbete med såväl positiv som negativ feed back
- ST-läkarna har administrativa uppdrag i strategiska frågor och undervisar AT-läkare och studenter
- Studierektor har tagit fram en omfattande instruktion för handledning av ST-läkare

Svagheter

- Introduktionsprogram specifikt för ST-läkarna saknas
- ST-läkarnas kunskaper om sitt eget ansvar för sin utbildning är otillräckliga
- Dokumentation av kompetensutveckling och handledarsamtal sker ej konsekvent
- Handledningens utformning saknar gemensam struktur för närvarande
- Etablerade metoder för den fortlöpande bedömningen och återkopplingen i vetenskap, ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens användes sparsamt
- Studierektorn har många uppdrag
- Bristande samsyn i enkätsvaren mellan ST-läkare och handledare när det gäller ST-utbildningens problemområden
- Specialistkompetens saknas inom vissa områden, såsom lungmedicin och hematologi och kompenseras ej av specifik ST-randning
- Tisdagseftermiddagen avsedd för utbildning och egenstudier har inte funnit sina former avseende struktur och innehåll
- Vetenskaplig träning i form av Journal Club saknas
- Erfarenhet av intensivvårdskrävande medicinpatienter är begränsad
- Utbildningen av ST-läkarna tvingas ibland att nedprioriteras på grund av klinikens omfattande sjukvårdsuppdrag

Förbättringspotential

- Introduktionsprogram specifikt för ST-läkarna skall utarbetas i vilket det också framgår ST-läkarens eget ansvar för utbildningen och dess dokumentation
- Förstärk det lilla sjukhusets fördelar med en tydliggjord struktur för ST-utbildningens genomförande
- Implementera innehållet i dokument "Instruktion för handledning av ST-läkare", som nyligen utarbetats av studierektor
- Säkra att studierektor får den tid han behöver för uppdraget
- Överväg att införa gaffelmottagningar för att öka mottagningarnas utbildningspotential
- Inför Journal Club inom ramen för internutbildningen på kliniken
- Utarbeta en strategi för den vetenskapliga kompetensutvecklingen, eventuellt tillsammans med FoU centrum
- Koppla ST-läkarnas inläsningstid till att förbereda torsdagsakademien inklusive litteraturgenomgång
- Den valfria delen av sidoutbildningarna behöver omfatta de invärtesmedicinska specialiteter som saknas vid egna sjukhuset

STRUKTUR

A Verksamheten

Sjukvården i Region Sörmland är organiserad i divisioner med separata medicinkliniker i Nyköping, Eskilstuna och Kullbergska sjukhuset i Katrineholm. Upptagningsområdet för sjukhuset omfattar 60 000 invånare . Sjukhuset har vårdplatser för medicinkliniken och för planerad verksamhet inom ortopedi, kirurgi och urologi. Intensivvårdsvdelning saknas, men anestesiläkare finns i beredskap under jourtid. Sjukhuset har en avdelning för klinisk fysiologi och ett antal specialistmottagningar såsom gyn, ögon, ÖNH, psykiatri, hud och pediatrik. Inom sjukhusets lokaler finns även en av stadens vårdcentraler inrymda. Akutmottagningen har cirka 9000 medicinpatienter årligen. För övrig medicinsk verksamhet finns en akutjourlinje som även tar emot pedatriska patienter. Slutenvården på medicinkliniken på Kullbergska sjukhuset har en hjärt-och medicinavdelning med för närvarande 14 platser och en stroke/medicin avdelning med platser för ortopedisk rehabilitering med för närvarande 20 platser samt MAVA med 4 platser. Medelvårdtiden på medicinkliniken är 4,6 respektive 7,1 dygn på de båda avdelningarna och medelbeläggningen är drygt 100%. Det finns en dagsjukvårdsenhet, minnesmottagning samt en regionövergripande osteoporosmottagning. Till kliniken är även knuten en enhet för specialiserad sjukvård i hemmet, som bemannas av en allmänläkare anställd vid kliniken. Medicinmottagningen är en samlad mottagning för invärtesmedicinska patienter. Scopiverksamheten bedrivs på kirurgmottagningen. Kliniken i Eskilstuna bemannar med konsulter inom neurologi, nefrologi och infektion. Det finns övergripande skriftliga riktlinjer från Region Sörmland hur ST-utbildningen skall genomföras och utvärderas, vilka överensstämmer med författningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- ☑ Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- ☑ Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- ☑ Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- [x] A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- [ ] D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

En specialistkompetent studierektor finns inom internmedicin med två timmar planerad arbetstid per vecka för uppdraget. Det finns cirka 10 specialister i internmedicin på kliniken, fem av dessa är dubbelspecialister. Det finns också en läkare med specialitet i allmänmedicin. En läkare är disputerad, som tillsammans med en annan kollega med vetenskapliga meriter kan fungera som handledare i detta avseende. Kliniken har inga hyrläkare . Det finns för närvarande nio ST-läkare i internmedicin. Specialistkompetens i internmedicin är ett krav för att få påbörja utbildningen till en andra specialitet. Det finns övergripande riktlinjer för ST handledaruppdraget och uppdragsbeskrivning för ST-studierektor med lokala tillämpningsrutiner.

Föreskrift

- [x] Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- [x] Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- [x] Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- [x] Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- [x] Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- [x] Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- [x] Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- [x] Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- [x] Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- [x] A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- [ ] B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- [ ] C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- [ ] D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Utrustningen för diagnostik och behandling är adekvat. Alla ST-läkare har tillgång till fast arbetsplats med dator. Jourrummen har ordinär hotellstandard. Det finns tillgång till medicinsk och vetenskaplig information. Regionen tillhandahåller uppdaterade behandlingsrutiner och kliniska beslutsstöd via nätet.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- [x] Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- [x] ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- [x] Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- [x] A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- [ ] B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- [ ] D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Introduktionsprogram specifikt för ST-läkare saknas. Regionen har nyligen startat en kurs för nyanställda ST-läkare. Samtliga har kontrakt och utbildningsplaner som i viss utsträckning revideras tillsammans med handledarna. Jouruppdraget uppgår för närvarande till cirka 30% av den totala tjänstgöringstiden. Grundutbildningen består av 46 månader allmän internmedicin på det egna sjukhuset. I sidoutbildningen ingår sex månader kardiologi och sex månader valfri del på annat sjukhus. Därtill innehåller utbildningen en månad klinisk fysiologi samt en månad specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) på det egna sjukhuset. Verksamhetschefen erbjuder regelbundna utvecklingssamtal med ST- läkarna.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- [x] Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- [x] Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- [x] Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- [x] Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- [x] SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- [ ] SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- [x] SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- [ ] Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- [ ] Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- [x] Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- ( ) A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- ( ) B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- (•) C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- ( ) D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Varje ST-läkare har en personlig handledare. I styrdokumentet anges att handledarsamtal skall ske en gång varannan vecka under det första året och därefter minst en gång per månad. I praktiken finns en betydande individualitet avseende följsamheten till den rekommendationen, liksom till handledarsamtalens schemaläggning. På kliniken finns en nyligen framtagen instruktion för handledning av ST-läkare, som inkluderar metoder för regelbunden kompetensutvärdering och feed back. Kliniken utvärderar för närvarande ST-läkarnas kompetens vid ST-kollegium en till två gånger per år. Övrig utvärdering av kompetensen sker inom ramen för den kliniska tjänstgöringen. Utbildningsklimatet är gott. ST-läkarna dokumenterar sina handledarsamtal och kompetensutveckling sporadiskt.

Föreskrift

- [x] Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- [x] Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- [x] ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- [x] Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- [x] Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- [x] Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- [x] ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- [ ] Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- [x] Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- [x] Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- [ ] Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- [x] Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- [x] Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- [x] ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- [x] Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- ○ A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- ○ B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- ● C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- ○ D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Kliniken har en generös inställning till ST-läkarnas externa utbildning. Det är krav på återrapportering efter genomgångna kurser och konferenser. En eftermiddag i veckan är avsatt för ST-läkarnas internutbildning och egenstudier, men kan inte alltid genomföras på grund av det kliniska arbetet. ST-läkarna beslutar själva om innehållet i sina egenstudier. ST-läkarna deltar vid den så kallade torsdagsakademien aktivt med egna presentationer och får då återkoppling. En gång i veckan sker regional utbildning via länk från Uppsala Akademiska sjukhus.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- ☑ Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ☑ ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- ☑ SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- [x] Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- [x] Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- [x] Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- (●) A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- ( ) C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- ( ) D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Det finns regionövergripande kursprogram för kompetensområden medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete. Det finns även kursprogram inom etik, läkemedel, försäkringsmedicin, palliativ vård samt hälso- och sjukvårdens organisation. Tid avsätts för vetenskapligt arbete (7 v) och förbättringsarbete (1 v). FoU-centrum i Region Sörmland kan tillhandahålla handledning i vetenskaplig kompetens. Vetenskapliga frågeställningar diskuteras sporadiskt. Kompetensen bedöms ej fortlöpande ej heller sker någon återkoppling. Journal Club eller motsvarande saknas.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- [x] Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- [x] Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- [ ] ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- [x] ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- [x] Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- [x] ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- [ ] ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- [ ] Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- [ ] Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- [ ] Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- ( ) A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- ( ) B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- (•) C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- ( ) D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Det finns regionövergripande obligatoriska kurser i ledarskap, kommunikation och etik. ST-läkarna undervisar och handleder AT-läkare och studenter, dock utan konsekvent stöd och återkoppling av erfaren specialist. ST-läkarnas utveckling i ledarskapskompetens och kommunikativ förmåga bedöms vid ST-kollegium en till två gånger per år. Den fortlöpande bedömningen av kompetensen sker inom ramen för den löpande kliniska tjänstgöringen. ST-läkarna tränas tidigt att leda ronder och ges också återkoppling.

Föreskrift

- [x] ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- [x] ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- [x] ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- [x] ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- [x] ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- [x] ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- [ ] ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- [ ] ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- [x] ST-läkaren bereds möjlighet att deltaga i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- ○ A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- ● C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- ○ D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

REGION SÖRMLAND

Handläggare
Kerstin Kannius
0150-56135
kerstin.kannius@regionsormland.se

Datum
2020-02-04

Dokumentnummer

Lipus AB
Box 5610
114 86 Stockholm

Handlingsplan gällande extern kvalitetsgranskning av specialisttjänstgöring på medicinkliniken Kullbergska sjukhuset i Katrineholm

Följande åtgärder planeras/har vidtagits efter SPUR-inspektionen

D – Tjänstgöringens uppläggning

Vi planerar att utarbeta ett introduktionsprogram specifikt för ST-läkare.

ST-läkare är informerade om att sidoutbildningen kommer att utformas med obligatorisk tjänstgöring inom den verksamhet som saknas på Kullbergska sjukhuset.

Alla ST-läkare har fått en egen utbildningsplan gällande sidoutbildningsplanering som ST-studierektor har utarbetat.

Gaffelmottagning planeras i schemaläggningen med start i mars 2020.

G – Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kliniken har startat upp Journal Club med första tillfälle den 30/1. Detta kommer att fortgå var 4.de vecka.
Klinikstudierektor tar tillsammans med ST-läkare skall fram en vetenskaplig artikel inför varje tillfälle som alla får läsa igenom i förväg för bra diskussioner. Ansvaras av klinikens två forskarutbildade läkare.

H – Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

ST-läkare får leda rond under handledning av specialistläkare.

Vänliga hälsningar

Kerstin Kannius	Mahbub Siddiqui	Mansoor Maqsudi
Verksamhetschef	Klinikstudierektor	ST-läkare